

TEKSTİL SANATINDA “MİNİ TEKSTİL”

Yrd. Doç. Cafer ARSLAN *

Özet

Tekstil lif sanatları disiplini altında, mini tekstil uygulamalar değerlendirilir. Tekstil sanatı sergi davetleri ve katılım kuralları hazırlanırken, katılan yapıtlara belirli boyut sınırlaması yapılması nedeniyle “Mini Tekstil” tanımlaması uluslararası literatür de yaygın bilinir ve kabul edilir düzeydedir. Bu çalışmada, Uluslararası düzeyde, düzenlenmekte olan Mini tekstil jüri seçimli sergilere kabul edilen yapıtların yapısal, teknik ve materyal özellikleri, deneysel farklı arayışların, lif bilincine estetik kazanımları incelenmektedir.

Anahtar kelimeler: Mini tekstil, Minyatür tekstil, Deneysel tekstil, Lif sanatı

Abstract

Under the discipline of textile fiber arts, mini textile applications are evaluated. While the invitations to exhibitions of textile arts and the rules of participation are prepared, the term “Mini Textile” has been accepted and used widely in the literature due to the restrictions on the dimensions of the works to be exhibited. Textile exhibitions are regulated under a separate segment of category in the international organizations of textile arts. In conclusion, mini textiles have an accessible function in the extension and development of fiber understanding in textile arts. In international exhibitions, the delivery and redelivery of works have low expenses. In the literature of international textile arts, mini textile practices are accepted as maintainable exhibitions

Key Words: Mini textile, miniature textile, experimental textile, Fiber art

*Yrd. Doç. Beykent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, caferarslan@beykent.edu.tr

I.İstanbul Tekstil Sanatı -Tasarımı Sempozyumunda, sunulan poster bildirinin genişletilmiş halidir.

Giriş:

Tekstil lif sanatları disiplini altında, mini tekstil uygulamaları değerlendirilir. Genellikle uygulamalar yüzeysel ve üç boyutlu olarak yapılmaktadır. Mini tekstil sergilerinde, son yıllarda uluslararası düzeyde düzenlenen sergi organizasyonlarında fark edilir bir büyüme izlenmektedir. Lif sanatı yapıtlarının sergi davetleri ve katılım kuralları hazırlanırken, yapıtların belirli ölçü sınırlamalar ile yapılması nedeniyle mini tekstil tanımlaması uluslararası literatür de yaygın kullanılır hale gelmiştir. Düzenlenmekte olan uluslararası bir çok jüri seçimli olan yarışmalı sergide iki veya üç boyutlu yapıtlarda, en uzun kenar en fazla; 30 cm, 20 cm ölçü sınırlamalarının dışında, en fazla 2 kg gibi ağırlık sınırlamaları da getirilmektedir. Mini tekstiller de sınırlama, yalnızca ölçü ve ağırlıkta yapılmaktadır. Çağdaş tekstil sanatlarına yeni yaklaşımların gündeme getirilmesi farklı kültürel estetik değerlerin çağdaş lif sanatı çizgisinde, estetik kalite düzeyinin her yıl daha yukarıya yükselmesine katkı sağlamaktadır. “Minyatür tekstil 1960'lar da ve 1970'ler de lif sanatı hareketinin bir parçası olarak "resmî" sergilenebilir tür olarak ortaya çıkmıştır.” (Larsen,2003,s.26)

Lif Bilinci:

Tekstil sanatı ile gerçekleştirilen uygulamalar öncelikle kendi sanat disiplin de analiz edilmektedir. Yapıtın sahip olduğu estetik olgunluk, teknik çözüm, özgünlük, tematik anlatım dili, yapıtta değerlendirme kriterleridir. Bir sanat yapıtıyla karşılaşıldığında, analiz edilen değerler ortaktır. Öncelikle, sanatçının yapıtta sunduğu anlatım diline odaklanılır. Sanat yapıtı, açık, kolay anlaşılır olabildiği gibi kimi zaman da, metafor ve sembolik görsel imgelerle

anlatıma gereksinim duyar. “Her imgede bir görme biçimi yatsa da bir imgeyi algılayışımız ya da değerlendirişimiz aynı zamanda görme biçimimize de bağlıdır.” (Berger,2005,s.10) Lif sanatı mini tekstil sergilerinde; görme biçimlerimiz mini tekstil boyutlarında yapıtlara odaklanan ayrı bir sanat evrenine kapılar açmaktadır. Tekstil sanatı sergilerinde; estetik düzeyi eş değer ve yakın planda bir araya gelen yapıtlar; izleyicide tutarlı bir görsel dilin algılanmasını sağlamaktadır. Uluslararası tekstil bienalleri, yalnızca bir iki sergi ile sınırlı kalmayıp performanslar, yüksek teknolojik uygulamalar, lif disiplinde video çalışmaların sunumları, eş zamanlı aktiviteler ile desteklenerek toplumsal lif bilincinin kazanılmasına önemli katkı sağlamaktadır. Her yıl, iki yılda bir ve üç yıl aralıklı yapılan düzenli sürekli tekstil sanatı sergileri sunuldukları kentlerde toplumsal lif bilinci oluşmaktadır.

Mini tekstil sergileri arasında en uzun süreli olanı “Miniartekstil International Contemporary Art Exhibition” İtalya Como’da yapılmaktadır. 1991 yılından beri düzenlenmekte olan sergi her yıl ayrı bir tema başlığı altında düzenlenmektedir. 2012 yılında yapılan 22. son sergi “Agora” tema başlığı altında yapıldı. 2013 yılı 23. Sergi “Eros” tema başlığı altında düzenlenmesi planlanmıştır. Kaunas Tekstil sanatları bienali Litvanya, organizasyonun da; İtalya, Como mini tekstil sergileri bienal programında sunulan, eş zamanlı sergilerden biri olarak bienal programında yer almaktadır. Benzer diğer uygulama, Meksika Tekstil sanatları bienalinde uluslararası “Mini tekstil” jüri seçimli sergiler programında yer almıştır.

Özgünlük ve deneysel yaratıcılık:

Mini tekstiller ana ekseninde lif özlü materyallerin kullanımı esas teşkil etmektedir. Ancak

kullanılan materyallerin Kavramsal Tekstil sanatı olgusu altında; lif öz içermeyen metal, cam, ahşap gibi malzemelerin kullanımına açık tutulduğu, düzenlenen jüri seçimli uluslararası mini tekstil sergilerinde görülmektedir.

Ham lif elyaf ve iplik kullanılarak, bilinen geleneksel kumaş üretim yöntem ve teknikleri; dokuma örme baskı, keçeleştirme kullanılabileceği gibi bunların dışında serbest her türlü; dikiş, işleme, oya, kesme, yapıştırma, bağlama, yakma kabartma vb. her türlü teknik uygulama olanağının kullanımına açıktır. Öyle ki lif sanatı “Dokunma duygumuzu fildişi kemikten, ipek yünden, porfir alçıdan daha çok okşar, fakat bir sanat eseri hem yapıldığı maddenin özelliklerinden faydalanır, hem de bu maddenin imkânsızlıklarını aşar.” (Read, 1974, s.38) Lif dünyası kendi eksenin de sınırlarını yapısal teknolojik yeniliklerle canlı tutan, sürekli değişkenliğe sahip dinamik bir disiplindir.

Her tür doğal ve sentetik yapay lif ve elyafın fiziksel ve kimyasal özellikleri yapı moleküllerinin karakterine bağlı, ısı nem basınç değişkenlerinde; davranış değişkenlikleri göstermektedir. Sanatçı; doğal lif ve yapay elyafların fiziksel ve kimyasal özelliklerini bildiği ölçüde; sanatsal yapıtlarında, arzu ettiği tercihinine göre malzemeye yön verebilir. Doğal bitkisel ve hayvansal kökenli lif ve elyaflar; ev, stüdyo, atölye ortamında, genellikle yapay elyafa göre daha kolaylıkla banyo boyama ile renklendirme yapılabilmektedir.

Tekstil sanatları öncelikle lif bilincinin oluşması ile mümkün olabilir. Lif bilincini toplumun bireylerine erken yaşlarda doğa sevgisi ile kazandıran toplumlarda lif sanatlarına olan ilginin daha fazla ve uygulanan yapıtlarda estetik performans düzeyinin yüksek olduğu izlenilmektedir. Örneğin; uzak doğu ülkelerinde, doğa sevgisi ile lif bilinci erken yaşlarda kazandırılmaktadır. İlk ve orta eğitim-öğretim düzeyinde lif eğitimi, lif bilinci oluşturulmaktadır. Ek olarak; Son yıllarda

“kamusal alan” kavramı ile lif sanatları sergi düzenlemeleri ve organizasyonların da lif sanatları kapalı galeri mekanları dışında halka açık alanlarda, herkesin serbest görebileceği sanat paylaşımlarının artmasıyla toplumsal lif bilincinin yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır.

Coğrafi iklim farkları doğal lif elyafın üretimleri ve gereksinimleri çeşitli olmaktadır. Her bölgenin kültür ve ekonomik yapısına bağlı değişkenlikler göstermekte ve uluslararası mini tekstil sergilerinde, uygulama yöntemleri, teknik çözümleri farklı tipolojik özelliklere sahip, özgün bir çok yapıt aynı sergide bir araya gelmektedir.

Mini tekstil uygulamaların avantajları

- 1.Küçük bütçeli uygulanabilir olması
- 2.Kolay taşınabilir olması
- 3.Uluslararası sergi kalımlarında, yapıt gönderim ve geri gönderi posta giderlerinin düşük olması
- 4.Sergi kurulumlarında çok büyük galeri mekânlara gereksinim duyulmaması
- 5.Mini tekstil uygulamaları uluslararası tekstil sanatları literatüründe, Sürekliliği olan sergiler arasında kabul edilmesi.
- 6.Uluslararası düzenlene sergilerde; Farklı kültürel, estetik, teknik ve deneysel uygulama örneklerinin, mini tekstil sergilerinde bir arada izlenme olanağı
- 7.Düzenlenen kentin lif belleğini gelişmesine katkı sağlamakta ve kültürel değer kazandırmaktadır.

Uluslararası jüri seçimli Mini Tekstil sergileri

Como, Uluslararası Mini tekstil sergileri, İtalya,

Baltık Uluslararası mini tekstil trienali, Gydnia, Polonya

Uluslararası mini tekstil sanatı sergisi, Kherson, Ukrayna

Uluslararası mini tekstil trienali, Szombathelyi Keptar, Macaristan

Uluslararası Mini tekstil sergileri, Bratislava, Slovakya

Uluslararası Mini Tekstil trienali, Angers, Fransa

Tekstil Sanatı bienali kapsamında düzenlenen mini tekstil Sergileri, Kaunas, Litvanya

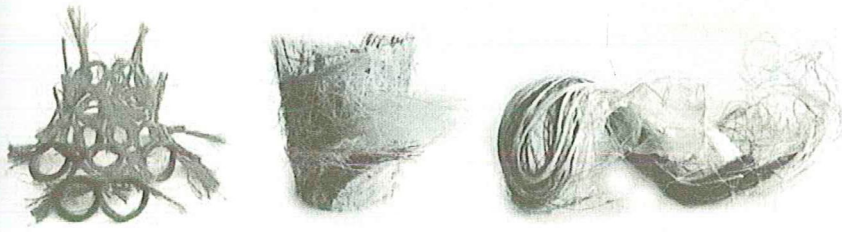
Tekstil Sanatı bienali kapsamında düzenlenen mini tekstil Sergileri, Meksika

Mini Tekstil Çalıştay (Workshop) Uygulama;

I. İstanbul Tekstil Sanatı - Tasarımı Sempozyumu kapsamında, Marmara Üniversitesi, Acıbadem yerleşkesinde, 20 Ekim 2012 tarihinde, Cafer ARSLAN yönetiminde “Biriksel liflerle Mini Tekstil Uygulamalar” başlıklı çalıştay (workshop) atölye uygulaması, yapıldı. Bu çalışmada Tekstil ve Moda tasarım bölümlerinden lisans ve Lisans üstü programlarına devam eden farklı üniversitelerden, 18-25 yaş grubu katılımcı öğrenciler ile uygulama gerçekleştirildi.

Yöntem,

Çalışmada; reaktif boyama ile renklendirilen bitkisel sisal yaprak lifleri kullanıldı. Uygulama boyutu; en, boy ve yükseklik ölçüsü en fazla 30 cm olarak belirlendi. Bitkisel lifler poli vinil asetat bağlayıcılar kullanımı ile sabitlenerek üç boyutlu yapılara dönüştürüldü. Çalıştay da, teknik ve uygulama yöntemlerine sınırlama getirilmedi. Katılımcı öğrenciler, gerçekleştirilen çalıştay da, serbest estetik değerleri olan özgün “mini tekstil” formlar üretildi. (Bkz. Resim 1)

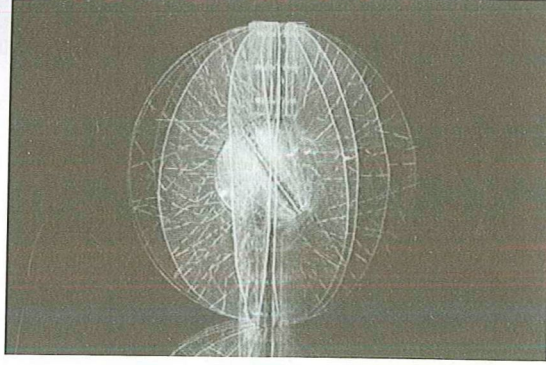
Resim: 1 (C.A. Arşiv)

“Bitkisel liflerle Mini tekstil uygulama” başlıklı çalıştay da (workshop) üretilen katılımcı öğrenci çalışmaları

Sonuç;

Mini tekstiller, tekstil sanatlarında, lif bilincinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinde önemli işleve sahiptir. Uluslararası sergi kalımlarında, yapıt gönderim ve geri gönderi posta giderleri düşük olmaktadır. Sergi kurumlarında çok büyük galeri mekânlarına gerek duyulmamaktadır. Lif sanatları sürekli değişken dinamizme sahiptir. Mini tekstil uygulamaların uluslararası tekstil sanatları literatüründe, Sürekliliği olan sergiler arasında kabul görmektedir. Sergi süresince çok farklı yapı, teknik ve deneysel uygulama örneklerine bir arada izlenme olanağı sunmaktadır. Mini tekstil uygulamalarda; deneysel yönü zengin arayışların lif sanatına kattığı yenilikler; Mini

tekstil sergileri, lif sanatlarının gelişmesinde ön görüleri deneysel pratikler ile sunmaktadır. Tekstil lif sanatlarına, küçük boyutlu mini tekstiller; anlatım dili zengin, estetik düzeyi yüksek, çağdaş lif sanatına kazanımları zengin olmaktadır.

Resim: 2

Heidi-Bedenknecht, De-FELICE, Como, 2011, İtalya
En: 20cm, Boy: 20cm Yükseklik: 20cm

Resim: 3

Toshie TAKAHASHI, "Bon voyage the Love"
8.Uluslararası Baltık Mini Tekstil Trienali, Gdynia, Polonya 2010
Pamuk, ipek ve jüt iplikleri kullanılmıştır. En: 20cm, Boy: 20cm, Derinlik.13cm

Resim: 4 (C.A. Arşiv)
Cafer ARSLAN, Sisal lif, İndigo boyama, Nonwoven, 2012, İstanbul
En: 20cm, Boy: 20cm, Derinlik.13cm

Kaynakça

- BERGER, J., 2005 "Görme Biçimleri" Metris Yayınları, s.10
LARSEN A.L.,2003,"Bigger isn't always better" Fiberarts magazine, s.26-29
READ, H.,1974, Sanatın Anlamı, T.İşbankası yayınları, s.38
RE P, Textile Forum, 22nd Como Miniartextil, 3/ 2012, s.19
www.miniartextil.it/ ,(Erişim Tarihi: 10.07.2012)
<http://scythiatextile.com/> (Erişim Tarihi: 15.07.2012)
www.bienale.lt, (Erişim Tarihi: 12.05.2012)
www.lightingforart.org (Erişim Tarihi: 12.02.2013)
www.spinn-aker.co.jp (Erişim Tarihi: 5.09.2012)

